

9. FILM VIDEO MONITOR

GORICA / FILM VIDEO MONITOR

Deveto srečanje

Prireditev bo v prenovljenem Kulturnem domu od 21. do 24. aprila

Najti prostor, zato da bi lahko gledali, predvsem pa videli podobe na ekranu, slišali zvoke in besede, ki nas povezujejo s konkretnim človeškim področjem, o katerem velja spregovoriti, ga doumeti in aktivirati vedenje o njem, je v današnjih divjih, vrtnčastih, zmedenih in spektakularno razbrzdanih časih dejanje nekakšne državljanske ekologije. Tudi letošnji 9. Film video monitor se giblje v to smer.

Že skoraj desetletna izkušnja nam dovoljuje, da imenujemo to srečanje za »postajo kulturne ekologije«, ki vrača Gorici pomembno vlogo kraja, kjer je mogoče v praksi uresničiti multilingvistično in multietnično sobivanje v dejanskem srečevanju različnih kultur, kar postaja sredstvo proti nevarnosti nacionalizmov in etnicizmov, ki jih desničarski tokovi prinašajo v Evropo kot nekakšen obnovljen avanturizem. Danes stojimo pred dvema Evropama, pred tisto, ki se nam ponuja s ponovnim uveljavljanjem projektov, ki jih je naše toletje že nekajkrat zavrglo kot tragično propadle, in pred Evropo različnih identitet, med katerimi naj bi obstajal dialog, ki v vzajemnem spoštovanju in z željo po obojestranskem spoznavanju in vrednotenju želijo uresničiti skupne načrte o sožitju in razvoju. Na naši meji je soočanje teh dveh Evrop še posebej izpostavljeno. Prav zato razstava filmskih in video materialov in predstavitev avtorjev, ki so različnega izvora in pripadnosti - italijanske, slovenske, av trijske - a ob enem predstavniki srednjeevropske izpovednosti, omogoča Gorici, da oživi v svoji specifični evropski osrediščnosti.

Sen. Darko Bratina
Predsednik Kinoateljeja

Nove poti Film video monitorja

Ali je Film video monitor revija slovenskega filma, televizije in videa?

Ob novih spodbudah, ki prihajajo iz splošnega zgodovinskega konteksta, iz razvoja slovenske kulturne stvarnosti in same »fiziologije« Film video monitorja (odslej FVM), se goriska prireditev usmerja v nanovo zacrtane poti. Minili so casi, ko se je slovenski film skrival v jugoslovanskem (tako je bilo videti iz zunanje perspektive), ali tisti, ko se je vse kulturno ustvarjanje borilo za svojo samostojno uveljavitev. Prisel je trenutek, ko je Slovenija dobila svojo državo in tako potrdila, da ima tudi svoj film, svojo televizijo, svoj video.

FVM je od vsega začetka sledil usmeritvi, ki jo je zastavila 1. retrospektiva slovenskega filma v Gorici leta 1981, in postavil v svoj fokus slovensko filmsko ustvarjanje, ki je nek-

daj bilo kar obsežno. Bila so to leta, ko so imeli filmi precejšen vpliv in so zato sprožali važne debate v družbi ali jim vsaj sledili. Okoliscine, v katerih smo se znašli sedaj, pa so večinoma spremenjene: film se je v bistvu izvil iz primeza »družbe« in začel iskati poti, ki se približujejo obci filmski praksi.

Film video monitor se zato svoji zavezanosti slovenskemu filmskemu in video ustvarjanju nikakor ne odpoveduje, kajti to ostaja njegov identifikator in specifičnost. Začelo pa se je tudi poglavje iskanja tistih sledi (lani s Handkejem, letos z Giraldijem), ki vodijo po nekakšnem obrobju slovenskega prostora, pa naj bo to obrobje v slovenski prostor organsko vključeno ali pa samo povezano z mnogoterimi skupnimi imenovalci.

Ales Doktoric

Prizor iz slovenskega televizijskega filma Tuga Stiglica Nasmeh pod pajčolanom

V GORIŠKEM KULTURNEM DOMU

Štirje video-filmski dnevi

Slovesen začetek v četrtek, 21. aprila ob 20.30

Četrtek, 21. aprila 1994

Film video monitor bo otvoril film Franca Giraldija UN ANNO DI SCUOLA (Tisto solsko leto), ki ga je režiser posnel po Gianiju Stuparichu. Otvoritev bo ob 20.30 ob prisotnosti avtorja.

Petek, 22. aprila 1994

Homage Francu Giraldiju nadaljuje svoja predavanja vzporedno s slovenskim programom. Pozornost dneva je usmerjena na sekcijo Ljudje ob meji, ki zaobjema vsebino in produkcijo, povezano s Slovenci v zamejstvu in italijansko manjšino v Sloveniji.

Zvečer predpremierno predvajanje filma Filipa Robarja Dorina NEBO NAD ZENAVLJAMI ALI DAN, KO NAM JE EVROPA PADLA NA GLAVO.

Sobota, 23. aprila 1994

V popoldanskem času predvajanja filmov AGRFT, ogled slovenske video produkcije in srečanje o filmih OHO Zvečer predstavitev celovečercerčev MORANA Ales Verbica in GYPSY EYES Vincija Voguea Anzlovarja.

Nedelja, 24. aprila 1994

Ob 10.30 bo v mali dvorani Kulturnega doma okrogla miza o vprašanih slovenskega filmvidea z avtorji predstavljenih del. Popoldan projekcija filma NE JOCI, PE TER v spomin na Franceta Stiglica in Mirka Lipuzca. Zvečer pa zaključek FVM-ja s predstavitev televizijskih filmov VASKI UCITELJ Maje Weiss in NASMEH POD PAJCOLANOM Tuga Stiglica.

HOMMAGE

Franco Giraldi, filmski avtor, ki ima tudi slovenske korenine

Režiser je v Gorici preživel nekaj, predvsem šolskih let - Mati je bila Slovenka

9. FILM VIDEO MONITOR

Hommage Film video monitorja Franco Giraldiju - tako kot prejšnja leta Babiču, Pogachniku in Handkeju - pomeni uidentificiranje in prepoznavanje tistih vrednot, ki jih na neki način lahko odkrijemo kot žilo ali vir goriske svamosti, ki skoraj skrivnostno rojeva neobičajne prisotnosti v uraznem svetu velikih filmskih avtorjev, ki jih predstavljamo občinstvu leto za letom. Dejstvo, da je Giraldi v Gorici preživel nekaj let svojega otroštva in mladenišтва, je - podobno velja tudi za Tomizzonevno - v oblikovanju osebnosti pustilo posebno sled, ki je opazna tudi v njegovem ustvarjanju. V občutljivi pozornosti do ženskega sveta, a tudi v zelo osebnem prodiranju v spomin z močnim poučkom na identitetah, prisotnost katerih opazamo tudi v njegovem spopadanju s tragičnimi aktualnimi dogodki v bivši Jugoslaviji, rekel bi, da celo v westemih, kjer Giraldi v pripovednem spletu z včasih tudi ironično refleksijo o življenju in zgodovini ali oblasti z doslednim političnim pristopom izpričuje odzive na svet, ki ga zmore prepisati na ekran samo tisti, ki pripada več kulturam in več jezikom. Hommage je tudi povabilo k branju ustvarjalnosti tega obmejnega avtorja - Italijana, ki pa ni brez slovenskih korenin - na nov in neobičajen način.

Darko Bratina

Franco Giraldi (Komen na Krasu, 1931) se je rodil v učiteljski družini. Mati je bila slovenskega rodu, doma iz Barkovlj pri Trstu, oče pa Istran iz Pirana. V Trstu je v napetih po vojnih letih odrasel kot intelektualec in filmski navdušenec.

Leta 1952 se je odselil v Rim, kjer je delal kot filmski kritik, scenarist in asistent režije. S psevdonimom Frank Garfield se je uveljavil kot režiser italijanskega westerna (Sette pistole per i Mac Gregor, 1965). Leta 1968 je realiziral eno izmed svojih najboljših del, film La bambolona (1968) z Ugom Tognazzijem. To delo pomeni Giraldijev vstop v italijansko komedijo, ki pa jo avtor obogati s psihološko rafiniranostjo in grenko ironijo. Na isti način realizira filme Cuori Solitari (1969), La supertestimone (1970), Colpita da improvviso benessere (1976).

V teh letih se ponovno naveže na svojo izvorno srednjeevropsko kulturo in v proizvodnji RAI posname film La rosa rossa (1972) po romanu istrskega pisatelja Quarantotti Gambinija in Un anno di scuola (1977) po romanu trzaskega pisatelja Gianija Stuparicha. Znanje in občutljivost sta mu omogočila uspešne literarne priredbe, kot npr. televizijski film Il lungo viaggio (1975) po Dostojevskem in La giacca verde (1980) po istoimenski noveli Maria Soldatija.

Njegova povezanost s slovanskim svetom se kaže tudi v delu, ki ga pravkar oddaja italijanska televizija. Trezno in pronicljivo potovanje skozi bivši jugoslovanski prostor, serija šestih dokumentarnih zapisov nosi naslov Fogli in viaggio / Zapisi s poti (1993).

Franco Giraldi z igralko Mariangelo Melato

RAZGOVOR Z REŽISERJEM

»Gorica je bila zame šolsko mesto, nato je prišla vojna«

Giraldi se je »slučajno« rodil v Komnu, prav tako je slučaj botroval dejstvu, da se je kot režiser najprej posvetil kavbojskim filmom

Si član žirije natečaja Sergio Amidei za najboljši scenarij v Gorici, sedaj ti Film video monitor poklanja retrospektivni hommage. Kakšne spomine imaš na Gorico, si se kdaj ustavil tukaj?

»V Gorici sem obiskoval prvi razred nižje srednje šole in del drugega. V mesto sem prihajal vsak dan z vlakom iz Stanjela in se vračal popoldne, zato je bilo to zame šolsko mesto. Drugič sem prišel v Gorico leta 1945/46, ko sem bil pri salezijancih. Vojna me je, čeprav se otroka, prevzela, partizanscina mi je postala domača, bil sem tudi kurir...«

Rodil si se v Komnu slovenski materi in očetu Italijanu...

»Smesno je, ko bi se bil rodil 5 mesecev prej, bi bil moj rojstni kraj Tunis. Starsi so bili osnovnošolski učitelji in mislim, da so jih oblasti zaradi moje mame Slovenke raje zadrževali daleč proč od te zemlje. Rodil sem se v juliju, toda kmalu nato smo sli v Lombardijo in nato v Afriko, (moj oče je kasneje tudi tam umrl). V Komnu sem se rodil zato, ker je bilo poletje in mislim, da smo sli tja prav zato, ker je mama pričakovala otroka. Bili smo kot cigani.«

V svet velikoga filma si vstopil kot asistent pri Sergiu Leoneju in njegovem filmu Per un pugno di dollari. Je to, da si se lotil tega žanra, slučaj?

»Popoln slučaj, razlozil bom zakaj. Sergio Leone me je kot režiserja druge ekipa poklical v Spanijo, kjer so morali zaključiti snemanje v sedmih tednih. Ob velikem uspehu Leonejevega filma so mi sami producenti večkrat ponudili režijo westernov, ker so te filme potrebovali. In tako sem začel, vendar sem razumel, da je bil to zelo hiter način, da sem se približal te-

mu poklicu.«
Preidimo na tvoja novejša dela. Kako so nastali Zapisi s poti po bivši Jugoslaviji?

»Nastali so julija 1992, a tudi zaradi vpliva televizijskih dnevnikov. Pravkar se je začela sarajevska tragedija. Televizijski dnevniki niso imeli druge izbire, predvajali so to, kar so njihovi dopisniki videli na kraju samem, vendar sem razumel, da je to iluzija: posredovati novice socasno z dogajanjem - pomeni dejstva spreminjati v fikcijo, maksimalna resničnost je postala maksimalna neresničnost.

Zakaj? Zato, ker ni bilo povezave med dogodki. Delo sem dokoncal le delno in s precejšnjo zamudo. Menim pa, da je to praksa, ki bi jo morali upoštevati vsi režiserji, da bi podali informacijo, ki je alternativna poročilo: ustvariti bi morali atmosfero, obraz in pokrajine, nekaj, kar bi povezovalo dogodka.

Zadnji del dokumentarne serije Bivša Jugoslavija - Zapisi s poti Franca Giraldija bo druga televizijska mreža RAI predvajala danes približno ob 24. uri.